

Neşriyat-Tenkid-Tohri

Her yol Mekke'ye gider

İ. Semahaddin

CEM

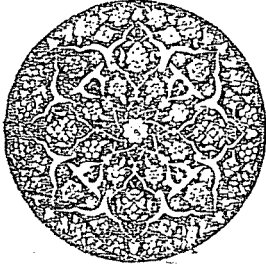
AĞMUR Yayınevi'nin ilk defa neşrettiği güzel ve zevkli bir hâtırat eseri olan (Mekkeye Giden Yol) tercemesi İhsan Babulluoğlu mârifetiyle yapılmıştır. Kitabı okuyup bitirdikten sonra, evet, dedim, işte her yol böylece Mekke'ye gider ve Mekke'de nihayet bulur. Eserin müellifi Avusturyalı mühtedi muharrir 1900 doğumlu Muhammed Esed'dir. Bölümlere ayrılan kitabın bu bahislerinin adları şunlardır:

Kitabın hikâyesi, Çöl, Yolun başlangıcı, Yeller, Sesler, Rûh ve madde, Rüyâlar, Yarı yol, Cinler, İran mektubu, Deccal, Cihad, Yolun sonu.

Müellif eserde, nasıl ihtida ederek İslâmla müşerref olduğunu tatlı bir dil ile anlatıyor. Ash ile baştan sona kadar karşılaştıramamakla birlikte ingilizcesi fevkalâde idi. Bu türkçe tercümesi hayli başarılı sayılmakla beraber aşağıda belirteceğimiz vechile bâzı büyük yanlışları ve ifade zaafalarını ihtiva ediyordu. Hele her sahifedeki devrik cümleler, Ataççı neslin kullandığı berbat şive bozuklukları...

Müellif, bu eserinde, İslâm'ın çok büyük meselelerine, ana dâvalarına temas ediyor. Tasvirler, heyecanlı anlatışlar, dinî bir vecd içinde kaleme alınmış renkli ve şâirane sahifeler her hangi bir uydurma kelime kullanılmadan dilimize intikal ve intibak ettirilmiştir. Bir iki yerde: mânasını bilemediğimiz içtepi, fitratan yerine fitren, geriye yerine gerisin geri gibi yanlış kelimeler kullanılmış, Batılıların kullandığı Safavid tâbiri olduğu gibi bırakılmış ve türkçedeki karşılığı olan «Safevî» denilmiştir (sahife 348).

Müellif, mezheplerden bahsederken «İslâmiyetten ayrılan bütün mezhepler yersiz ve saçmadır. Ortada Kur'ân vardır, o kâfidir!» diyor. İranlıların rûhu ve dinî

şuûru burada çok kuvvetli anlatılmıştır. Keza 285 nci sahifede taaddüdü zevcat bahsi, 60 ncı sahifede resim yasağı üzerine mülâhazalar yerinde ve mâkuldür. Muharrir «Nasıl oluyor da İslâmiyetin bütün kıymetlerini inkâr eden dinsizler, siz müslümanlara (islâm kurtuluşu) nun sembolü olabiliyor?» gibi sualleriyle ve derin mütaaleleriyle son asırda müslümanların uğradıkları maddî ve manevî mahrumiyet ve sefaletleri acı bir şekilde dile getirmiş oluyordu. Bir başka yerde, Kahirenin kenar ve hovarda mahallelerinden, o sokaklardaki yaşayıştan bahsettikten sonra üzümlü hayflanarak bunları. İslâm - Doğu âlemine yakıştırıyor ve «bu ülkelerde yukarıdaki manzaraları görmek ne kadar acı idi.» diyor.

Tasvirler cidden ince ve fevkalâdedir. «Akdeniz memleketlerini tanıyan birine yabancı olmayan göklerin koyu mâvisi! Fakat çok daha az samimî bir muhitte yetişmiş benim için bu mâvi bir vaad ve çağırış gibiydi» diyen müellif bu duyguyu 1921 de hissetmiştir. ki o zaman henüz hidayete ermemiştir. Müslümanlığa giriş tarihi 1926 dır.

KİTAPTA bir çok sahifeler İslâm âlemi için ve İslâm akıydesi ile itikadiyatı bakımlarından son derecede mühim fikirleri, târifleri, İslâm nizamının hususiyetleri ve vüs'ati, meseleleri, tebliği ve tefekkürü mevzularında ehemmiyetli düşünce ve mülâhazaları hâvidir. Yer müsaid olsaydı da bunlardan okuyucuya bazılarını burada sunsa idik.. Batı'nın tehakküm sevdâsı, müslümanların teknik (fen) zaafına inzımam eden taklid zaafı, mânayı kay-

bediş ve Batı âlemine doğru fikrî, ruhî, medenî bir esarete gidiş. Bütün bu ana acılar ve dertler bir operatör kudretiyle açılmış, gözler önüne serilmiştir.

Bir misafirlik vesilesiyle muharrir şunları belirtiyor: «bir arabın misafiri olmak, Avrupada çocuklar bile bunu bilir. Araplara misafir olmak size kardeş olmayı isteyen kimsele- rin hayatına karışmak demektir. Bu, arapları karşıdakine büyük düşmanlık göstermekten meneden asıl bir an'anedir başka bir şey değildir. Asıl sebep, onların içindeki hürriyet havasıdır. Nefslerine güvenleri o derece büyüktür ki hayatlarını kolayca başkasına açarlar. Batıda herkesin kendisiyle yakınındakiler arasında yükselttiği sözde emniyet duvarına onların ihtiyacı yoktur..»

Kitapta Batı medeniyetinin tenkidi de fevkalâdedir.

Mütercim bir çok yerde (derunî) diyeceği yerde (dahilî) demiş ve ifade bozulmuş.. 34 ncü sahifede (inner loneliness) in karşılığı (dahilî bir yalnızlık) olmuş. Yalnızlık, dahilî değil derunîdir; dahilî emniyet de öyle.. Hele bir yerde bir tâbir (iç huzuru) olacak iken «dahilî emniyet» gibi yanlış bir terki- ble anlatılmak istenmiştir (sahife 293).

Bir yerde (sahife 38 de) «kısa bir zaman durduğum zaman» deniliyor. Türkçede böyle bir ifade var mı? «Kısa bir müddet durduktan sonra» demek lâzımdı.

KEZA 15 nci sahifede «yaklaşmakta sınırlı» denilmiştir ki, ingilizce aslının türkçe tercemesi ancak şudur: temasları mahdut.

Bir kaç yerde (Ahd-i Atîk) veya (Eski Ahid) yerine (eski

vasiyet) denilmiştir ki yerinde değildir. Yine bir kaç yerde (Allâhın önünde) deniliyor ki Allâha cihet isnâdı gibi İslâm itikadı dışı bir mânaya çok müsaidir. «Allâhın huzurunda» demek icabederdi (sahife 157, 348).

Kitapta ayrıca maalesef: karışıklık yaratmak, huzursuzluk yaratmak, heyecan yaratmak, moda yaratmak, sukutu hayâl yaratmak, uzlaşmaz ayrılık yaratmak.. gibi bir çok «yaratmak» lar da mevcut. Yaratmak Allaha mahsusdur. Müellifin lisanını, islâmî şîve esas olmak şartıyla, bozmadan ve müslüman inancına uygun şekilde dilimize kazandırmak icabederdi. «Meydana getirmek, hâsıl etmek, husule getirmek, sebep olmak...» gibi türlü ifadeler dururken niye mütemediyen «yaratmak!»?

Keza 23 ncü sahifede «tesadüfün yardımıyla» yerine «tâliin yardımıyla» denilseydi daha islâmî olurdu..

Yukarıda da ilâştığımız gibi, alelâde konuşma dili ile yazı biribirine uymaz. Şehirlerde (öğle) denilir ve yazılır, (öğlen, öğlenleyin) denilmez, çünkü mahallîdir. Kitapta arasına «öğlen» geçiyor, «n» harfi fazladır.

331 nci sahifede «Allah, kölesine merhamet etti bu suretle» denilmiştir ki, cümle evvelâ kuruluş bakımından bozuktur, türkçe yazı kaidesine uymaz ve kitapta bu neviden devrik cümleler maalesef bol boldur, inşallah ikinci baskısında düzeltilir; zira okurken insanın zevki kaçıyor.. Sonra Allah, hiç bir kuluna (köle) olarak muamele etmez.. Cümle «Allah bu suretle kuluna merhamet etti» olmalıydı. Mütemmim cümleleri de esas cümlelere almak ve yazı

dilini türkçe dilbilgisine uygun tarzda yeniden kurmak lâzımgolecektir. Yoksa bazı cümleler hiç anlaşılabilir haldedir ve mânâna çıkmamaktadır.

221 nci sahifede: «Kur'ânın (Biz her canlıyı sudan yarat-tık) diyen mısırânı...» deniliyor ki mısırâ kelimesi burada hakikaten fenâ düşmüştür. Kur'ânı Kerim şiir ve destan olmadığına göre, sûrelerdeki küçük parçalara ve cümellere dîn lisânın-

da (âyet, âyeti celîle) denilir. Bu sebeple burada mütercim «mısırânı» diyeceğine titizlik göstererek (âyetini, âyet meâli-ni) veya hiç değilse (beyânını) deseydi isabet etmiş olurdu.

353-354 ncü sahifelerde Lât, Uzzâ, Menât gibi mâhut putlar da Let, Menet, Üzze yazılmış!

Bütün bu kusurlar kitabın ikinci tab'ında düzeltilir diye ümidimiz berkemâldir.

Değerli müellif diyor ki: «Sen

bir dünyayı ötekisiyle değiştirmek için çıktın, hiç bir zaman sahip olmadığın eski bir dünyayı atıp yeni bir âlem kazanmak için! Şaşkınlık veren bir vuzuhla anladım ki böyle bir teşebbüs bütün bir ömrü kaplar».

ALLAH, yeryüzü insanlarına islâmî hidayeti nasip eylesin. Evet, bütün yollar neticede Mekke'ye gider, çünkü en doğru yol budur!

Doç. Dr. Nihat Keklik'in eserleri

1 — Muhyiddîn İbn'ül-arabî Hayatı ve Çevresi	(Ciltsiz)	15 T.L.
2 — Sadreddin Konevî Felsefesinde Allah - Kâinat ve İnsan	»	15 T.L.
	(Ciltli)	20 T.L.
3 — Manevî Kalkınma veya Ortanın Sağı	(Ciltsiz)	4 T.L.
- İsteme adresi : P.K.: 270 - Aksaray - İstanbul
Ayrıca : İdarehanemizden ve Çağaloğlu Yayınevinden temin edilebilir.

Cahit Zarifoğlu'nun

Şiir Kitabı Çıktı

İşaret Çocukları

Fiati : 5 Lira

İsteme adr. : İnsan Yayınevi
P.K.: 863 - İstanbul

(Pul karşılığında gönderilir)

İRFAN YAYINEVİNİN

YENİ HAMLESİ :

1 — Sahîh-i Müslim ve Tercemesi, Cilt: 2, Mütercim: Mehmed SOFUOĞLU.

2 — İslâm Peygamberi. Cilt: 2, Mütercim: Merhum Said MUTLU.

İRFAN YAYINEVİ, bu iki dev eseri pek yakında okuyucularına takdim edecektir.

P.K.: 65 — BEYAZIT - İSTANBUL